

Andrzej Kapiszewski

**RYSZARD STEMPOWSKI, WPROWADZENIE DO ANALIZY
POLITYKI ZAGRANICZNEJ RP [WARSZAWA 2006, s. 356]**

Wprowadzenie do analizy polityki zagranicznej RP dr. hab. Ryszarda Stemplowskiego jest drugą książką tego autora koncentrującą się na sposobach analizowania polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. (zob. *Kształtowanie polskiej polityki zagranicznej*, Warszawa 2004). Ryszard Stemplowski jest pierwszym autorem w Polsce, który temu tematowi poświęca obszerne analityczne prace, a zarazem jednym z nielicznych autorów tego rodzaju opracowań książkowych w literaturze światowej.

Opracowanie oparte jest na wyczerpującej literaturze z wielu dyscyplin, licznych dokumentach i materiałach medialnych (które pełnią funkcję lustracyjną). Przy takim temacie niezwykle istotne jest doświadczenie autora; w tym przypadku historyka i prawnika, obecnie profesora w Uniwersytecie Jagiellońskim, wieloletniego badacza w Instytucie Historii PAN (do 1989 r. prowadził badania nad historią polityki zagranicznej państw Latynoameryki wobec mocarstw zachodnich w XX w.), szefa Kancelarii Sejmu (1900–1993), ambasadora RP w Londynie (1994–1999) i dyrektora Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (1999–2004).

Książka składa się z szesnastu rozdziałów rozmieszczonych w trzech częściach: *Konceptualizacja elementarna; Struktura i procesy; Postępowanie analityczne*. Całość uzupełnia kalendarium wydarzeń 1989–2005, bibliografia oraz indeksy (nazwisk i rzeczowy).

W części pierwszej autor omawia podstawowe pojęcia związane z problematyką pracy (m.in. polityczność, państwo, polityka, podmiot zagraniczny, aktor, odpowiedzialność, Polonia), układy odniesienia decydentów i analityków (światosystem, cywilizacja i kultura, modernizacja, Zachód, koncepcje stosunków międzynarodowych, stosunki sąsiedzkie Polski, bezpieczeństwo, terroryzm i bezpieczeństwo UE), zmianę ustrojową w Polsce, wartości konstytucyjne (dobro wspólne, demokracja, sprawiedli-

wość społeczna, prawa człowieka, obywatelskość) oraz problematykę integracji państw (konceptje integracji, suwerenności państwa członkowskiego, narodu, patriotyzmu, racji stanu). Autor traktuje politykę wewnętrzną i politykę zagraniczną w sposób zintegrowany. Podkreśla on znaczenie procesu prowadzenia polityki zagranicznej w odróżnieniu od innych związanych z nim procesów jej kształtowania.

W drugiej części przedstawiona została problematyka działania organów władzy państwowej w zakresie kształtowania polityki zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem Rady Ministrów (RM) jako organu prowadzącego tę politykę (także udział RM w stanowieniu prawa unijnego). Omówiono kompetencje prezydenta RP, Sejmu (m.in. w zakresie prac Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji ds. Unii Europejskiej, a także kontroli parlamentarnej nad RM), Senatu (m.in. opieka nad Polonią), ministra spraw zagranicznych, ambasadora. W tej części znalazły się też rozważania nad służbą zagraniczną i służbami specjalnymi oraz pozycją i funkcją doradcy i eksperta. Osobne rozdziały poświęcono dyskursowi publicznemu oraz dyplomacji publicznej. Tę część kończą niezwykle istotne rozważania o „decydecie roztrópnym” oraz o problemach współdziałania władz w warunkach rywalizacji instytucjonalnej i konfrontacji stanowisk.

Część trzecia zawiera wskazówki metodologiczne do analizy polityki zagranicznej. Autor zwraca uwagę na kontekst historyczny oraz implikacje teoretyczne swego podejścia.

Selektywne kalendarium dostarcza materiału ułatwiającego plasowanie poszczególnych wydarzeń w czasie, a także informacje dla innych analityków. Jest ono swoistym przeglądem wydarzeń w polskiej transformacji ustrojowej i obejmuje okres aż do objęcia władzy w Polsce przez Prawo i Sprawiedliwość w 2005 r. Indeks nazwisk oraz indeks rzeczowy, a także bibliografia ułatwiają posługiwanie się książką i zapewniają jej wszechstronniejsze wykorzystywanie.

Książka Stemplowskiego nie jest lekturą łatwą, a to z powodu ogromnego nagromadzenia danych oraz syntetycznego, „definicyjnego” wręcz języka autora. Jest ona jednak bezdyskusyjnie wartościowa. Będzie wykorzystywana zarówno przez naukowców i studentów oraz szerokie grono praktyków – polityków, dyplomatów, doradców, ekspertów, posłów, senatorów, dziennikarzy, a także zagranicznych obserwatorów polskiej polityki.